

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji
120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip, peti-vrstni
mal oglas po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniški delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nebrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Celovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inostrane, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Padec Primo de Rivera

Ze dne 7. marca 1929 je izjavil Primo de Rivera francoskemu častnikarju, da bo najkasneje v enem letu odstopil, ker bo do tedaj že dovršil svojo nalogo. Ni minulo še leto dni in španski diktator je moral odstopiti, ker je postalo preočito, da svoje naloge sploh ne more izvesti. Na noben način si ni mogel Primo de Rivera pridobiti zaupanja španske družbe in španskega naroda in ko se je izjavil še njegov zadnji obupni poskus, da bi z vojaškim referendumom zbral okoli sebe one, ki so mu v septembru leta 1923. pomagali vreči vlado in parlamentarizem, tedaj je bilo jasno, da so ure Primo de Rivero štete. Odpadla je zadnja opora španskega diktatorja in zato je tudi moral priti njegov padec.

In čisto vseeno je bilo, če je dosegel Primo de Rivera tekom svojega vladanja tudi marsikateri znaten uspeh. Tako je nedvomno med pozitivnimi uspehi Primo de Rivero zaključek maroške vojne, ki je od leta 1907. razjedala španske državne finance in prinašala španskemu narodu samo poraze in težke žrtve. In ko je Primo de Rivera z zavzetjem Ajdira, glavnega stana Abdelkrima, priboril sebi vojvodski naslov in Španiji zmagao, ni niti ta uspeh mogel premagati odpora, ki so ga širili proti njemu španski intelektualci, aristokrati in španska družba. Tudi konsolidacija španskega dolga, napredek španskega gospodarstva nista pomagala, pa čeprav je sijajna svetovna razstava v Barceloni ta napredek pokazala nad vse vidno. Niti s sevilsko iberiško razstavo si ni mogel utrditi Primo de Rivera svojega mesta, pa čeprav je manifestacija špansko-ameriške skupnosti močno utrdila zunanje politično veljavo Španije. Pa vsi ti uspehi so bili zaman, ker so bila brezuspešna vsa prizadevanja Primo de Rivero, da si pridobi sodelavce iz španske družbe. Njegova Union patriotica, ki mu naj bi ustvarila stranko, je bila mrtvorajeno dete, ki ni moglo živeti navzlic vsej vladni podpori. Ni mogel pridobiti španski diktator za sebe tvornih sil španskega naroda in zato je zašel v vedno večjo osamljenost, dokler ga niso zapustili še njegovi najožji tovariši.

Deloma je bil tega neuspeha tudi Primo de Rivera sam kriv. Da premeša svoje nasprotnike, si je izbral Primo de Rivera čisto posebno taktiko, ki je bila sicer v začetku uspešna, ki pa se je potem tem bolj maščevala. Kadar je videl Primo de Rivera, da se pripravljajo proti njemu organiziran odpor, je hitel izjavljati, da je njegova diktatura itak le začasna in da bo kmalu odstopil. Kaj bi se torej borili proti meni, ko pa itak v kratkem sam odidem, to je bila njegova taktika, ki je imela prvič uspeh, ki pa je drugič samo povečala nezadovoljstvo. Zakaj pa še vedno ne gre, kdaj vendar že misli odstopiti, so nestrpno spraševali njegovi nasprotniki in s tem vedno bolj utrdili v španski javnosti prepričanje, da je pravzaprav Primo de Rivera v vedni demisiji, kar je nevarno zmanjšalo njegovo avtoriteto.

Vseeno pa bi se Primo de Rivera še nekaj časa držal, če ne bi skoraj čez noč prišla nova nesreča — padec španske valute. Pezeta je padala, vlada je izdajala vse mogoče papirne odredbe, od katerih pa ni nobena učinkovala. Padec pezete je bil sigurni barometer, ki je napovedoval padec Riverine vlade, ker tu se je pokazala vsa njena slabost in nesposobnost. Demisija finančnega ministra je to prepričanje še splošno utrdila.

Primo de Rivera sam pa še ni čisto verjel v zaton svoje zvezde. Z radikalnim sredstvom je hotel presekati vse nevarnosti in brez vednosti kralja in vlade je hotel z apelom na oficirje rešiti situacijo v svojo korist. A bilo je prepozno, ker že je bila pripravljena močna akcija proti njemu in ko je o njej izvedel španski diktator, je po enournem premišljevanju odložil svojo oblast. Takoj je bila sprejeta njegova demisija in s sestavo nove vlade je bil poverjen general Berenguer, zagrižen nasprotnik Primo de Rivero.

Z velikimi obljubami je nastopil pred šest in pol leti Primo de Rivera, znaten del teh obljub je tudi izpolnil, vseeno pa je moral položiti oblast, ker ni znal doseči najvažnejšega — zaupanja naroda. In zato se je izvršil njegov odhod s politične pozornice žalostno in ob spremljavi hrupnih demonstracij naroda, ki ni hotel priznati diktatorja. Kakšno besedo bo sedaj izrekel ta narod, od tega odvisi nadaljni razvoj dogodkov v Španiji. Ali se bo narod zadovoljil s padcem diktatorja, ali pa je osvojil že radikalnejša gesla, ker ga je predolgo trajanje diktature privedlo preveč na levo. To je danes vprašanje, ki je postavljeno

Berenguer sestavi ustavno vlado

Povsod zadovoljstvo nad padcem Primo de Rivera - Bivši politiki vstopijo v vlado - Nemirna noč v Madridu

Madrid, 29. jan. (Tel. »Slov.«) General Berenguer je odšel ob 11 dopoldne v kraljevo palačo in izjavil nekaterim časnikarjem, da še ni sestavil kabineta. Iz tega se lahko sklepa na gotove težkoče, vendar pa je pričakovati, da bo do večera kabinet sestavljen. Težkoče obstoje v tem, da so razne osebnosti, na katere se je Berenguer obrnil in ki bi prišle v poštev kot ministri, različnega naziranja o načinu, kako naj se država vrne k normalni ustavi.

Madrid, 29. jan. (Tel. »Slov.«) V Madridu je bila noč zelo nemirna. Kljub mrazu je bilo še ob treh zjutraj mnogo ljudi v središču mesta. Policijska straža je bila oborožena s puškami, kar je bilo potrebno, ker so posebno študentje v veselju radi padca Primo de Rivero povzročali revolte in porušili med drugim kioski velikega lista »El Debate«. Kavarne so zaprle svoje lokale, ko je policija z golim orožjem nastopila proti manifestantom. Na tisoče ljudi je šlo okoli polnoči čez glavni trg proti kraljevi palači z vzkliki: »Doli Primo de Rivera! Zivela ustava! Zivela svoboda! Zivela republika!« V bližini kraljevega gradu je policija razpršila množico s tem, da je streljala v zrak.

Splošno vlada povsod največje zadovoljstvo. Berenguer bo za svoj kabinet, razen vojne in mornariškega ministra, izbral samo civilne osebe, med njimi več bivših politikov ali njim blizu stoječih ljudi. Govori se, da je prosvetno ministrstvo prevzel vojvoda Alba. Berenguer je izjavil, da bo sestavil povsem ustavno vlado. Iz tega se sklepa, da namerava kmalu razpisati volitve. Dalje je izjavil, da bo za sedaj cenzura nad listi ostala dalje in da ne bo dovolil, da se diktatura odpravi takoj v celoti.

Primo de Rivera je izjavil v svoji zadnji noti, da njegov režim, ki je trajal nad šest let, ni mogel odstraniti vseh napak. Primo de Rivera smatra, da mora Španija biti še dolgo vladana tako, kakor jo je vladal on. Ker je obolel, mora sedaj misliti na to, da popravi svoje zdravje. Oblike, kako je poveljujoče generale vprašal v javno noto, si ni zadosti

premisli. Ta javna nota je torej morala povzročiti vznemirjenost. Generali sami pa so mu pač odgovorili zelo taktno.

Značilni ital. komentarji

Rim, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Razpravljajoč o padcu španske diktature se prizadevajo italijanski listi predvsem dokazati, da je bil režim Primo de Rivero popolnoma različen od fašističnega režima. Padli general, katerega

so svoječasno, ko je spremljal svojega kralja v Italijo, zelo navdušeno sprejeli, mora sedaj slišati, da nikdar ni mogel dovolj globoko prodreti v življenje svojega naroda in da je posnel fašizem samo zunanje ter da si predvsem ni znal zagotoviti mladine. »Giornale d' Italia« naglašja med zaslugami Primo de Rivero tudi desetletno prijateljsko pogodbo med Italijo in Španijo ter smatra, da je diktator padel zato, ker se ni znal osvoboditi od moči, ki ga je spravila na vrh, to je od vojaštva.

Grozila je krvava revolucija

General Goded vodi revolucionarne vojske v Andaluziji — Kralj odločil proti Primo de Riveri — Odgovornost Primo de Rivero ostane

Pariz, 29. jan. (Tel. »Slov.«) O demisiji Primo de Rivero, ki je v Parizu zelo presenetila, poroča »Journal«, ki je navadno o španskih zadevah dobro informiran, da bi bila izbruhnila krvava revolta vojaštva, delavcev in študentov v Andaluziji in Kataloniji, če bi bil Primo de Rivera ostal 24 ur dalje na vladi. V Parizu se smatra izvolitev naslednika Berenguerja, ki je osebni nasprotnik Primo de Rivero, za značilen znak, kako je Primo de Rivera do gospodaril.

Madrid, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Za odstop Primo de Rivero, ki pač ni bil popolnoma pristovoljen, je bila odločilna dopoldanska avdiencia pri kralju. On sam bi na vsak način rad ostal do srede junija. Odgovori generalov so bili zelo previdni, nikakor pa ne navdušeni. Očividno je bil za njimi vpliv kralja, ki se je končno odločil, da monarhije ne veže dalje na diktatoru. V ponedeljek ali terek je bilo pričakovati v Andaluziji, da izbruhnejo veliki vojaški nemiri. V ponedeljek zvečer je kralj, kakor se čuje, tajno sporočil v Andaluzijo, da diktature ne bo obdržal dalje. Vojaški guverner v Cadizu je gen. Goded, ki je bil poglavar zarote in je imel na svoji strani vse častnike. Pridružila se mu je tudi posadka v Sevilli. Kljub temu je bil diktator odločen, od-

staviti generala Godeda. Poveljujoči general v Andaluziji, kraljev svak, infant don Carlos, pa se je branil izvršiti povelje in je kralju to sporočil. Primo de Rivera je večeraj dopoldne zahteval od kralja, da odstavi infanta in generala Godeda, kralj pa je to odklonil, kar je Primo de Rivero privedlo do demisije. Konec diktature pa še ne pomeni konca njegove odgovornosti. Veliki obračun bo v bodočem parlamentu, ker se med diktatoru ni godilo vse tako, kakor se je vedno proklamiralo. Šele bodoči ministrski predsednik bo likvidiral diktatoru. General Berenguer bo samo prehodni ministrski predsednik.

Berenguer je bil v času diktature kot odgovoren za veliki poraz v Maroku obsojen na šest let ječe. Nato je bil takoj pomiloščen. Pozneje pa ga je Primo de Rivera kaznoval z več meseci zapora, ker se je udeležil banketa nasprotnikov diktature. On torej ni prijatelj Primo de Rivero. Na površje bodo prišli tudi drugi stari politiki. Če je bila diktatura kaos, bo tudi zapustila kaos, iz katerega se bodo le polagoma razvile urejene razmere. V stiske je prišel tudi kralj Alfonz XIII., ker je diktatura predolgo trajala. Iz stiske se je rešil zadnje minuto in tako morda odvrnil od sebe, monarhije in države še hujske posledice.

Zahteve delodajalcev glede socialne zakonodaje

Belgrad, 29. jan. AA. Nedavno tega je bila v Belgradu skupna seja delodajalskih zbornic iz vse države. Na tej seji so razpravljali o vprašanju reforme našega socialnega zakonodavstva. Po končani razpravi je bil storjen na predlog obrtniške zbornice v Belgradu sklep o skupni resoluciji vseh delodajalskih zbornic glede nameravanih izprememb zakona o zavarovanju delavstva, zakona o zaščiti delavcev in zakona o inspekciji dela. To resolucijo in v njej izražene sklepe ter predloge je predložilo posebno odposlanstvo vseh zbornic ministru za socialno politiko in narodno zdravje dr. Matu Drinkoviču s prošnjo, da bi jih izvolil upoštevati pri sestavi reformnih osnutkov navedenih treh zakonov. V poslednjem času pa se čedalje pogosteje pojavljajo vesti o tem, da ščitijo sklepi delodajalskih zbornic le interese delodajalcev na škodo interesov delavstva. Zato je bilo sklenjeno, da se objavijo sklepi o reformi socialnega zakonodavstva, kakor so bili predloženi ministru za socialno politiko in narodno zdravje dr. Matu Drinkoviču.

Glede novega zakona o inspekciji dela so delodajalske zbornice zavzele tole stališče:

1. da se razveljavi zakon o inspekciji dela kot tak in da se naj zanj predvidi posebno poglavje v zakonu o zaščiti delavcev;

2. da se organizacija inspekcije dela preuredi v zmislu novega upravnega ustrojstva države;

3. da se v komisiji za proučevanje nezdog zajamči sodelovanje zastopnikov delodajalcev;

4. da se pregled podjetij vrši le v prisotnosti delodajalcev ali njihovih namestnikov;

5. da inspektorji dela stavijo le predloge o kaznih, a izrekajo naj jih bani. Prizivi so dovoljeni na ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje;

6. da se podaljšajo roki za vlaganje prizivov;

7. da se kazni znižajo ter izrečejo šele po prvem opominu;

8. da se nadzorstvo nad podjetji na področju upravnega pomenja Belgrad-Zemun-Pančevo dodeli v pristojnost osrednje inspekcije dela.

Sedanji zakon o zavarovanju delavcev je bil od njegove uveljavitve dalje neprestan predmet delodajalskih pritožb. Po mnenju delodajalskih zbornic je treba v tem zakonu ponovno postaviti proceduro prijave in odjave. Uvede se naj delavske knjižice, ki bodo obenem legitimacije zavarovanega delavstva in v katere se bodo prilepljale v dokaz plačila prispevkov posebne znamke. Te znamke bodo prodajali uradi delodajalcev. Nadalje je treba izpremeniti določbe o centralizaciji in decentralizaciji. Naposled je potrebno, da država sodeluje pri izvedbi delavskega zavarovanja za primer starosti, onemoglosti in smrti.

Zakon o zaščiti delavstva v svoji sedanji izvedbi prehaja po mnenju delodajalcev preko okvirja same washingtonske konvencije o zaščiti delavstva. Zato je treba novi zakon o zaščiti delavstva sestaviti tako, da ne bo na škodo proizvajalcev in da bo podpiral njihov napredek.

Potrebno je uvesti novo uredbo o delovnem času in dovoliti delodajalcem možnost samostojnega podaljšanja delovnega časa preko določenega roka; nadalje je treba izpremeniti določbe, da je plačati prekournno delo s 50 odstotnim povišanjem meze za dnevno delo. Zbornice so naposled mnenja, da je treba preurediti nedeljski počitek. Namesto 36 urnega oziroma 60 urnega počitka v dveh prazničnih dneh naj se uvede 24 urni oziroma 48 urni počitek. Naposled naj se izpremene odredbe glede delavk-porodnic. Uvede se naj čas štirih tednov pred porodom in 6 tednov po porodu. Izjemo tvori primer obolelosti. Nadalje je treba izpremeniti določbe glede odpusta porodnic in razveljaviti določbo, da se morajo zaposliti najmanj eno leto po porodu. Delodajalci predlagajo namesto tega obvezno zaposlitev tekom prvih treh mesecev po porodu.

Seja vlade

Belgrad, 29. januarja. (AA) Danes od 11.30 do 13.15 je bila pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića seja ministrskega sveta, na kateri so se reševala tekoča vprašanja. Seji so prisostvovali vsi gg. ministri razen dr. Voje Marinkovića, ministra zunanjih zadev, ki se mudi v inozemstvu.

Napredovanja sodnikov

Belgrad, 29. januarja. (AA) Nj. Vel. kralj je na predlog pravosodnega ministra po § 1. zakona o izrednih predpisih za sodno stroko povišal:

v 3/I dr. Franja Savželjaka, sodnika v Sv. Lenartu in dr. Jurišo Štentika, na sodišču v Celju,

v 4/I Rudolfa Ročnika v Sevnici, Ludovika Balšika, sodnika v Skofji Loki, dozday 5/I; Karla Novaka, sodnika v Litiji,

v 5/I Cvetka Ažmna, sodnika v Ptujju.

Dunajska vremenska napoved. Oblačno vreme. Nekoliko hladneje. Večja verjetnost padavin.

Hlinka se odrekel Tuki

Kakor v Srmskovo češkoslovaško, tako se je žal tudi v slovaško ljudsko stranko vrnilo na odločilna mesta nekaj ljudi, ki v njo ne spadajo niti po svojih delih niti po svojem mišljenju. Eden izmed takih mož je bil tudi dr. Bela Tuka, bivši glavni tajnik Hlinkove slovaške ljudske stranke. Kakor ogromno večino slovaškega izobraženstva sta pred vojno tudi njega madžarska vzgoja in kultura tako presinili, da je še po zedinjenju Slovačkov s Čehi v skupno državo včasih podrejal interese svojega naroda madžarskim državnim in narodnim težnjam. Dr. B. Tuka, profesor na vseučilišču v Budimpešti, se je po prevratu vrnil na Slovaško, kjer je v Bratislavi prevzel stolico meddržavnega prava na tamkajšnji madžarski pravni fakulteti. Ko pa je češkoslovaška vlada ukinila to madžarsko fakulteto in ustanovila v Bratislavi mesto nje popolno slovaško univerzo, se je prof. dr. B. Tuka vrgel v politiko. Bilo je to v dobi, ko se je Hlinkova slovaška LS odcepila od Srmskovo češkoslovaške LS in zavzela ne samo izrazito avtonomistično, ampak tudi protičeško stališče. Četudi je bil Hlinka vedno za češkoslovaško državo, vendar so Madžari upali, da se bo to protičeško in avtonomistično gibanje, ki se je bohotno širilo, dalo tako zaostri, da bi Slovaki zahrepeneli po združitvi z Madžarsko. Na nasvet voditeljev madžarske iredente v Budimpešti so začeli vstopati v Hlinkovo ljudsko stranko tudi Madžari, ki so imeli predvsem to nalogo, da hujskajo proti Čehom in državi ter da napeljujejo vodo na madžarski mlin. Takrat je vstopil v Hlinkovo slovaško ljudsko stranko tudi prof. dr. Bela Tuka.

Hlinkova stranka ni imela močnih in izražitih intelektualcev. Zlasti je težko prenašala pomanjkanje sposobnih zgodovinarjev in pravnikov. Zato ji je bil dr. Bela Tuka zelo dobrodošel. A Madžari in ljudje iz njihove šole so dobri diplomati. Vajeni so kretanja po parketu; svojih pravih namenov ne pokažejo. Tudi Bela Tuka je bil zelo skromen in je znal vse uravnati tako, da mu je stranka vedno dala nalogo, naj izvršuje to, kar je hotel predvsem samo on. Na ta način se je zdelo, da je prof. dr. Tuka najskromnejši, najbolj nesebični in najbolj discipliniran strankin delavec. Pridobil si je zaupanje vseh vplivnih strankinih činiteljev, tudi msgr. Hlinka. Kmalu je postal dr. Tuka najvažnejša osebnost v stranki.

Ali odločilni krogi v Pragi niso zaupali prof. dr. Tuki. Skrbno so motrili vsak njegov korak. Veliko nevoljo pa je vzbudil dr. Tuka zlasti s člankom »Vacuum juris« l. 1928., kjer je trdil, da so se Slovaki združili s Čehi l. 1918. samo za deset let pod pogojem, da se medtem izvrši popolna avtonomija Slovaške. Ker pa še te ni, zato imajo Slovaki po mnenju dr. Tuke 30. oktobra 1928 pristo pot. Če se ostanje pod Češkoslovaško, potem ni za to več pravne utemeljitve in podlage (vacuum juris). Kmalu je državno pravdnitvo zbralo proti Tuki toliko obtežilnega materiala, da je lahko zahtevalo od poslanske zbornice, naj ga izroči sodišču radi veleizdaje. Čeravno je bila Hlinkova stranka tedaj v vladi, ga je vendar izročila sodišču; prepričana je bila, da se bo v jasni luči pokazala in dokazala nedolžnost dr. B. Tuke.

Več kot sedem tednov je trajal Tukov proces, eden izmed največjih političnih procesov sploh. Četudi so bile nekatere izjave prič pretirane in se ni mogla dokazati marsikatera težka obdolžitve, vendar se je senat prepričal, da je prof. dr. Tuka zagrešil težka dejanja proti interesom svoje domovine. Tako je bil dr. Tuka kljub svoji vredni spretni obrambi obsojen na izgubo doktorata, profesorske časti in na 15 letno ječo. Hlinka je napel med razpravo vse sile, da bi ga osvobodil. Ko je bil zaslišan kot priča, je izjavil, da je dr. Tuka vedno izvrševal samo njegove in strankine ukaze in da bi zato moral sedeti na zatožni klopi mesto dr. Tuke — Hlinka. Hlinkovo glavno glasilo »Slovaček« je obširno poročal o razpravi, ki ji je dneвно posvetil po šest strani.

Ko pa je bil obsojen dr. Tuka, ga je Hlinka proglasil pred sodiščem za najboljšega Slovačka, tedaj je msgr. Hlinka odpoklical ministre svoje stranke iz vlade in tako razbil t. z. občansko koalicio, češ da ne more del poslancev slovaške LS sedeti v vladi, če je najboljši njihov tovariš v ječi. Da bi ga rešil iz ječe, je postavil Hlinka prof. dr. B. Tuko za kandidata v enem izmed najboljših zvestih svojih okrajev. Toda Tuka je pri prvem skrutinju propadel. Po čl. volivnem redu bi mogel biti dr. Tuka kljub temu izvoljen iz ostankov glasov v drugem skrutinju, če bi ga stranka predlagala. Vsi so to tudi pričakovali, toda na veliko začudenje je msgr. Hlinka odločno nastopil proti Tuki. Razlogi za to Hlinkovo naglo spremembo so bili javnosti neznan. Šele dne 26. januarja jih je objavila »Ludová Politika«, v slovaščini pisan dnevnik Srmskove LS, ki izhaja v Bratislavi.

Ko so takoj po volitvah v Pragi odločno odbili sodelovanje Hlinkove stranke v vladi radi zavzemanja za Tuko, tedaj je izmed Hlinkovih poslancev, ki je bil določen za bodočega ministra, odkril načrte prof. dr. Tuke, da bi se nad njim maščeval. Odkril je msgr. Hlinki, da ga je hotel prof. dr. Tuka spraviti na prefrigan način v umobolnico in se sam polastiti strankinega vodstva. Hlinka je verjel dokazom poslanca, ki mu jih je sporočil četrt ure pred zasedanjem Hlinkove LS, ki bi imenovalo kandidata za drugi skrutinju. Hlinka ni imel več časa, da bi poučil vse člane o Tukovih namelih. Pač pa se je z vso energijo boril proti izvolitvi Bele Tuke. Istočasno pa je poslal v ječo dotičnega poslanca k Tuki z naročilom, naj ne sprejme kandidature, češ da bo Hlinka sicer poskrbel, da bo Tuka res odslužil vseh 15 let ječe, ker Hlinka ve za Tukine namere. Medtem je moral Hlinka na seji glede Tukine kandidature toliko popustiti, da se prepusti odločitev Tuki. A ko sta dr. Budaj in kanonik Šrobar prišla oficijelno vprašati Tuko, ali sprejme v drugem skrutinju mandat, se je izjavil Tuka proti izvolitvi. Hlinka je mislil celo to zadevo

Vse obsoja članek „Novosti“

Ljubljanski knezoškof dr. Jeglič se je zagrebškemu nadškofu zahvalil za močnejši odgovor z brzojavko, ki se glasi:

»Navdušeno se Vam zahvaljujem za temeljit odgovor na gorostasni članek »Novosti«. Vsako besedo podpišem.

Jeglič, škof.«

Od'očna izjava dalmatinske duhovščine

Šibenik, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Napad »Novosti« je izzval v vseh katoliških krogih najgloblje ogorčenje, posebno vsled tega, ker žali članek nacionalno mišljenje naše duhovščine. Z ozirom na to pisanje in na odgovor zagrebškega nadškofa dr. Bauerja je poslala danes šibeniška duhovščina na vse odločujoče faktorje sledečo brzojavko:

Znatno zblížanje med Jugoslavijo in Bolgarijo

— Trst, 29. januarja. (Tel. »Slov.«) Tukajšnji listi prinašajo vesti, da se je na jugoslovanski bolgarski konferenci dosegel popoln sporazum v vprašanju dvolastninskih posestev na jugoslovansko bolgarski meji.

— Dunaj, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Tukajšnje časopisje poroča, da so se odnošaji med Bolgarijo in Jugoslavijo v poslednjem času znatno poboljšali. Mešana komisija v Sofiji je sklenila, da se vprašanje dvolastninskih posestev likvidira. Priporoča se dvolastniskim

Škof Aksamovič v Belgradu

Belgrad, 29. januarja. (Tel. »Slov.«) Dja-kovski nadškof dr. Aksamovič je prispel v Belgrad. Jutri pridejo še zagrebški nadškof dr. Bauer in škof dr. Bonafčić. Škofje bodo v imenu jugoslovanskega episkopata opozorili merodajne činitelje na razne važne aktualne zadeve.

Imenovanje glavn. sanitetnega sveta

Belgrad, 28. januarja. (AA) Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili postavljeni na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta:

Za redne člane Glavnega sanitetnega sveta: dr. Milan Jovanović Batug, redni profesor medicinske fakultete vseučilišča v Belgradu; dr. Gjergje Jovanović, redni profesor medicinske fakultete v Belgradu; dr. Milan Kostić, redni profesor medicinske fakultete istotam; dr. Stevan Ivanić, direktor centralnega higienskoga zavoda v Belgradu; dr. Matija Ambrožič, izredni profesor medicinske fakultete v Belgradu; dr. Voja Mihajlović, šef oddelka državne bolnice v Belgradu; dr. Karlo Radonić, redni profesor medicinske fakultete vseučilišča v Zagrebu; dr. Franjo Turk, redni profesor medicinske fakultete v Zagrebu; dr. Jakša Račić, upravnik bolnice v Splitu; dr. Hamdija Karamehmedović, šef oddelka državne bolnice v Sarajevu; dr. Zeljko Han, načelnik zdravstvenega oddelka osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu; dr. Rista Jelenić, šef sanitetnega oddelka železniške sekcije v Subotici.

Za izredne člane:

Dušan Janković, predsednik lekarniške zbornice v Belgradu; dr. Arnold Holste, redni profesor medicinske fakultete v Belgradu; dr. Dragoljub Levačić, načelnik ministrstva poljedelstva; dr. Toma Živanović, redni profesor pravne fakultete v Belgradu; Mihajlo Knežević, pomočnik ministra za gradbe.

Za namestnike:

Dr. Kosta Todorović, izredni profesor medicinske fakultete v Belgradu; dr. Alojz Zalokar, upravnik ženske bolnice v Ljubljani; dr. Sava Nedeljković, mestni fizik v Zemun; dr. Ivan Baboselac, upravnik bolnice usmiljenih sester v Zemun; dr. Joca Nenašević, šef oddelka državne bolnice v Novem Sadu; dr. Lazar Stanojević, izredni profesor medicinske fakultete v Belgradu.

Barjaluka, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Upravni odbor okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Banjaluki je odstavil in je na njegovo mesto imenovan komisariat. Za komisarja je določen Husrija Džumrukčić, sodnijski nadsvetnik pri okrožnem sodišču in predsednik invalidskega združenja.

sam spraviti v javnost, a se je bal, da bi škodovalo ugledu njegove stranke.

Ko se je sedaj Hlinka odpovedal Tuki in bo cela javnost tudi o tem prepričana, bo mnogo lažje mogel kat. blok. Ana izmed velikih ovir je bila tudi ta, da bi kat. blok težko prišel v vlado vsled deloma utemeljenega nezaupanja do slovaške ljudske stranke. Kat. blok v Češko-slovaški pa je mogel le na svetopisemskih besedah: »Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju kar je cesarjevega!«

Duhovščina šibeniške škotije in jugoslovanskega dela zadrske nadškotije, ki je toliko pretrpela za jugoslovansko državo, izraža svoje najgloblje ogorčenje nad člankom zagrebških »Novosti«, nad njegovim podzemeljskim rovarjenjem proti cerkvenemu poglavarstvu ter nad njegovim farizejskim la-skavjem nižjemu kleru, ter izjavlja, da je popolnoma solidarno s premišljeno, rodoljubno in lojalno izjavo prevzvišenega metropolita dr. Bauerja. Istočasno izpoveduje svojo neomahljivo vdanost in otroško ljubezen do svetega Očeta, svoje spoštovanje napram prevzvišenemu nunciju in vsemu katoliškemu episkopatu. Podpisani predsedniki duhovniških organizacij.

Zagreb, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Popoldanski »Obzor« je prinesel v celoti izjavo zagrebškega nadškofa pod naslovom »Odgovor hrvatskega metropolita na napad na cerkev in njeno hierarhijo«.

posetnikom v Bolgariji in Jugoslaviji, da si medsebojno menjajo posestva. Kdor do maja letošnjega leta tega ne stori, bo prisiljen, da se njegovo posestvo likvidira na ta način, da ga bo prodala posebna komisija. Dosežen je sporazum tudi glede nevtralne cone na obeh straneh meje.

Listi poročajo dalje, da so zboljšani tudi odnošaji med Jugoslavijo in Italijo, in da se je ustvarila zadovoljliva atmosfera, da se omogoči oficijelni začetek pogajanj o vseh odprtih vprašanjih, ki sedaj ovirajo prijateljske vezi.

Izored državnega sodišča

Belgrad, 29. januarja. (AA) Davi ob 8 se je v državnem sodišču za zaščito države nadaljevala razprava proti Nikoli Staneviću in tovarišem, članom komunistične organizacije v Kumanovem. Na današnji razpravi je bilo končano zaslišanje obtožencev. Zatem so bile zaslišane priče. Naposled je bilo prečitano dokazno gradivo. Ob 13 je predsednik sodišča dr. Dušan Subotić prekinil razpravo. Nadaljevala se bo jutri ob 8 dopoldne.

Premestitve pri železnici

Belgrad, 29. jan. (AA) Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog ministra prometa premeščen v kurilnico Ljubljana I glavni kolodvor Josip Dolenc, dosedanjí uradnik 3. I. predstavništva državnih železnic v Postojni; v predstavništvo državnih železnic v Postojni Albert Jager, dosedanjí uradnik strcnega oddelka, in v strojni oddelak Alojz Šibove, dosedanjí uradnik kurilnice v Ljubljani I glavni kolodvor.

Odlikovanja

Belgrad, 29. januarja. (AA) Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za trgovino odlikoval z redom sv. Save I. reda Salamona Bergerja, ravnatelja etnografske muzeja v Zagrebu; z redom sv. Save V. reda Hermino Zorčičevo, profesorico državne trgovske akademije v Ljubljani; z zlato kolajno za marljivost v službi Adolfa Delaka, strokovnega učitelja na državni obrtni šoli v Ljubljani.

Jar. Brabec - umrl

Praga, 29. januarja. (AA) Bivši podpredsednik češkoslovaškega senata Jaroslav Brabec je nocjo nenadoma umrl v starosti 61 let. Bil je predsednik češkoslovaške lige za Društvo narodov in predsednik češkoslovaškega parlamentarnega odbora za zunanjo politiko. Kot tak je tudi predsedoval lanskemu berlinskemu interparlamentarnem kongresu.

Protifašistsvske demonstracije v Franciji

Pariz, 29. januarja. (Tel. »Slov.«) V Avignonu je večeraj zvečer več sto italijanskih emigrantov demonstriralo pred italijanskim konzulatom, da protestirajo proti fašističnemu delovanju v Franciji. Policija je demonstrante brez težav razpršila. Eden Italijan je bil aretiran.

Prot'fašists'ovska zarota

Zeneva, 29. jan. AA. V zvezi z antifašistično zaroto, ki je bila odkrita v januarju v Parizu, se je vnela med italijanskim in švicarskim tiskom energična kampanja. Italijanska »Tribuna« trdi, da komunike zvezne vlade, ki pravi, da zarota ni obsezala Švice, ne odgovarja resnici, kakor tudi to ne, da švicarska policija ni na višku svoje naloge. Proti tej trditvi ves švicarski tisk soglasno protestira in s stvarnimi dokazi pobija te trditve. »Journal de Genève« ugotavlja, da je ton italijanskega tiska zelo agresiven in neprijateljski.

Streha se podrla

Turin, 29. jan. (Tel. »Slov.«) V nekem skladišču se je podrla streha in pokopala pod seboj pet delavcev. Dva sta bila takoj mrtva, trije pa so smrtno nevarno ranjeni. V Neaplju se je podrl strop, radi česar so bile poškodovane štiri osebe. V Rivarolu pri Genovi se je podrla petnadstropna nova zgradba, vendar so se vsi delavci še pravočasno rešili.

Angleško-ameriški kompromis v Londonu

London, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Včeraj popoldne je MacDonald v posameznih sestankih, ki so se vršili v delovni sobi ministrskega predsednika v poslanski zbornici, informiral Stimsona, Grandija in Vaktuskija o angleško-ameriškem kompromisu, ki, vpoštevajoč obo-roževanje vsake posamezne države po skupni tonaži, predvideva nakazovanje večjega dela teh tonaž posameznim kategorijam. Dalje je MacDonald obrazložil tonažni prenos od ene kategorije do druge, o kateri so bili razgovori med Anglijo in Francijo. Jutri dopoldne bo plenarna seja, na kateri se ima določiti stalni poslovni odbor glavnih delegatov. To bo prva seja, ki ji bodo prisostvovali tudi zastopniki svetovnih listov. Japonski delegati so danes ponovno obveslili vse delegacije o tem, da bi moralo pri razpravi o tonaži križark biti merodajno razmerje glede velikih križark med Anglijo, Ameriko in Japonsko 10:10:7. Japonci so pripravljani na žrtve pri vseh nelimitiranih kategorijah.

Snowden demantira

Praga, 29. jan. (Tel. »Slov.«) V pismu, naslovljenem na ravnatelja British Continental Press, demantira angleški finančni minister Snowden vest »Lidovih Novin« o izrazilih, ki jih je baje rabil na haaški konferenci proti dr. Benešu in mali antanti. Doslovno je izjavil: »Nikdar nisem rekel niti besedice v podporo habshurških nadvojvod in nikdar nisem rabil besed, kakor žepni tatovi ali sličnih primerov. Vse take trditve so zlobne izmišljotine.«

Agenti čeke odpeljali gen. Kutjepova

Pariz, 29. januarja. (Tel. »Slov.«) Listi trdijo, da so izginulega voditelja emigrantov, generala Kutjepova pri belem dnevu na javni cesti prijeli agenti čeke in ga odpeljali. »Matine« poroča, da so sovjetski agenti že pred tremi tedni organizirali v neki kavarni blizu stanovanja generala stalno stražno službo, nekoliko hiš dalje pa najeli neko trgovino, ki je od nedelje dalje zaprta. V emigrantskih krogih se sumi, da je Kutjepova odpeljal vohun, ki se je izdajal za šoferja in je imel general navado, da so ga vsak dan brezplačno vozili bivši carski častniki, ki žive tam kot šoferji.

Zvonenje v Rusiji prepovedano

Moskva, 29. januarja. (Tel. »Slov.«) S sklepom moskovskih sovjetov in deželnega izvršnega odbora v Moskvi je bilo v Moskvi in v vsem moskovskem okrožju s takojšnjo veljavo prepovedano zvonenje s cerkvenimi zvonovi.

Prva sodba pred vatikanskim sodiščem

Rim, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Pred vatikanskim kazenskim sodiščem prve instance je bila danes prva sodna razprava v novi državi proti tatu, ki je pred 14 dnevi kradel v cerkvi sv. Petra iz cerkvenih pušic. Obsojen je bil na tri mesece zopora. Ukradena vsota znaša 7 in pol lire. Razprava se je vršila po italijanskem kazenskem zakoniku, ker vatikanski kazenski zakonik še ni sestavljen. Prisotnih je bilo mnogo italijanskih in inozemskih častnikarjev. Obsojenec se bo pritožil proti razsodbi pri sodišču Sacrae Rottae. Razsodba se je razglasila v imenu papeževem.

Nova luč iznoidena

Newyork, 29. 1. (Tel. »Slov.«) Dr. Tucklish, ravnatelj laboratorijev General Electric Company, izjavlja, da je iznašel novo umetno luč, takozvano parno luč z živim srebrom, ki bo v kratkem popolnoma izpodrinila električne žarnice. Gre pri tem za spojitev dveh Wolframovih elektrod potom Wolframove žice, ki teče paralelno ob loku živega srebra. Nova luč pomeni kot sintetična solnčna svetloba pravi prevrat na polju umetne luči. Ona prekaša naravno višinsko solnce, mori bakterije, ozdravlja bolečine in je njena vrednost za ljudsko higieno neizmerna.

Šah. turnir v San Remu

San Remo, 29. jan. (Tel. »Slov.«) V desetem kolu šahovskega turnirja je premagal Monticelli Kmocha, Rubinstein Niemcoviča, Yates Graua, Vidmar Colleja, Aljehin Romyja in Tartakower Ahuesa. Partiji Maroczy-Araiza in Spielmann-Bogoljubov sta še neodločeni. Tartakower je zgubil višeco partijo iz 9. kola proti Kmochu. Stanje po 10. kolu: Aljehin 9.5, Rubinstein 7.5, Niemcovič 6.5, Vidmar 5.5 (1), Tartakower 5.5, Bogoljubov 5 (1), Ahues, Kmch in Yates 5, Colle in Monticelli 4, Maroczy in Spielmann 3.5 (1), Grau 3, Romy 2.5, Araiza 2 (2).

San Remo, 29. jan. (Tel. »Slov.«) Izid 11. kola je sledeč: Rubinstein je premagal Vidmarja, Niemcovič Graua, Tartakower Romyja, Partije Ahues : Kmoch, Bogoljubov : Aljehin, Araiza : Spielmann in Colle : Maroczy so remis. Partija Monticelli : Yates je še neodločena. Višeca partija iz 10. kola: Maroczy : Araiza je remis.

Stanje po 11. kolu: Aljehin 10, Rubinstein 8½, Niemcovič 7½, Tartakower 6½, Bogoljubov, Vidmar 5½ (1), Ahues in Kmoch 5½, Yates 5, Colle in Maroczy 4½, Monticelli 4, Araiza 3 (1), Grau 3, Romy 2½,